

795/2020/14
.../2020/PSP/KW/KJ

Warszawa, 31 października 2020 r.

Szanowny Pan Marszałek

Tomasz Grodzki

Senat RP

Kancelaria Senatu

ul. Wiejska 6/8

00 - 902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku,

W dniu 31 października 2021 r. upłynie 9 – letnia kadencja sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka prof. dr. hab. Krzysztofa Wojtyczka. Z tego powodu Polska została wezwana do przedstawienia listy kandydatów na rzezone stanowisko do dnia 8 marca 2021 r.¹ Zgodnie z art. 22 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (dalej: Konwencja) wyboru dokonuje Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy z listy 3 kandydatów przedstawionej przez państwo – stronę Konwencji.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: ETPCz bądź Trybunał) jest jednym z najważniejszych, jeżeli nie najważniejszym, organem stojącym na straży praw człowieka. Tym samym ma on również nieocenioną wartość dla ochrony praw gwarantowanych obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał jest swoistym gwarantem przestrzegania zobowiązań wynikających dla państw – stron Konwencji. System Europejskiej Konwencji Praw Człowieka jest uznawany za jeden z najlepszych regionalnych systemów ochrony praw człowieka, co w ogromnej mierze jest właśnie zasługą działalności ETPCz – o jego sukcesie przesądza duża skuteczność orzeczeń wraz z wpływem, jaki wywierają one na zmiany prawa i praktyki państw

¹ <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/CDH/Pdf/TableForthcomingJudgesElections-EN.pdf>

członkowskich Rady Europy². Trybunał zapewnia nie tylko nieustającą ewolucję standardów prawnoczłowieczych wynikających z Konwencji, ale również stanowi skuteczny mechanizm, dzięki któremu jednostki mogą indywidualnie egzekwować swoje prawa. Tylko w 2019 roku do Trybunału wpłynęło 44500 skarg, z czego 1834 skierowano przeciwko Polsce. W tym okresie rządowi Rzeczypospolitej Polskiej zakomunikowane zostały 253 sprawy, a w 12 sprawach ETPCz wydał wyroki.³ Co więcej, działalność Trybunału umożliwia także i samym państwom – stronom Konwencji dochodzenie swoich praw poprzez instrument tzw. skargi międzypaństwowej. Dlatego też, z punktu widzenia ochrony praw człowieka w Europie, tak niezwykle ważne jest, aby sędziowie orzekający w Trybunale prezentowali najwyższy poziom ekspertyzy w tym obszarze. Jak wskazuje Komitet Zarządzający Praw Człowieka Rady Europy, krajowa część procedury stanowi najważniejszy element całego procesu wyboru sędziego ETPCz⁴, jako że prawidłowe przeprowadzenie postępowania przez państwa – strony Konwencji gwarantuje, że Zgromadzenie Parlamentarne dokonuje wyboru wyłącznie spośród odpowiednich kandydatów, a tym samym z pewnością wzmocniona zostanie pozycja Trybunału. W konsekwencji wymiennie wpływa ono pozytywnie na jakość i skuteczność całego europejskiego systemu ochrony praw człowieka, co jest wskazane z punktu widzenia interesu publicznego, działanie na rzecz którego pozostaje jednym z obowiązków przedstawicieli wybranych przez narody państw – stron Konwencji.

Procedura wyboru sędziego ETPCz z ramienia Polski została zainicjowana pismem Sekretarza Generalnego Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 21 lutego 2020 r., które zostało przekazane za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa RP przy Radzie Europy w dniu 3 marca 2020 r.⁵ W dniu 9 października 2020 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych ogłosiło konkurs na stanowisko sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁶.

Krajowa Izba Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragną wskazać, iż w 2010 r. na posiedzenie sejmowych komisji ds. Unii Europejskiej oraz Spraw Zagranicznych zostali zaproszeni i dobrowolnie przybyli wyłonieni

² A. Bodnar, *Wykonywanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Polsce. Wymiar instytucjonalny*, Warszawa 2018, s. 21.

³ https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2019_ENG.pdf

⁴ Report of the Steering Committee for Human Rights (CDDH), *Selection and election of judges of the European Court of Human Rights*, 2018, s. 14.

⁵ Pismo MSZ z dn. 30.06.2020 r. dostępne pod adresem: <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/07/pismo-MSZ-z-30.06.2020-wybory-do-ETPC-3.pdf>

⁶ <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/ogloszenie-ministra-spraw-zagranicznych-ws-wyboru-sedziego-etpc>

kandydaci na funkcję sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: prof. Lech Garlicki, prof. Roman Wieruszewski oraz Marek Antoni Nowicki.

Mając powyższe na uwadze Krajowa Izba Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka apelują do Szanownego Pana Marszałka, aby kandydaci na funkcję sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zostali zaproszeni na posiedzenie właściwej komisji, na której zostałyby z nimi przeprowadzone rozmowy tak samo, jak miało to miejsce w 2010 r. Zgodnie z obowiązującą legislacją, co do której na marginesie należy zaznaczyć Fundacja wraz z Naczelną Radą Adwokacką oraz Krajową Izbą Radców Prawnych zgłaszały poważne zastrzeżenia we wspólnym piśmie do Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 21 maja 2020 r. postulując równocześnie o zmianę obecnego kształtu krajowego postępowania⁷, formalnie Parlament nie opiniuje kandydatur. Niemniej, zważając na wagę niniejszej materii, wydaje się wysoce wskazane, aby kandydaci mogli wypowiedzieć się na temat ich koncepcji funkcjonowania w ramach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Krajowej Izby
Radców Prawnych

WICEPREZES
KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

Michał Korwek

r.pr. Maciej Bobrowicz

Prezes Naczelnej Rady
Adwokackiej

adw. Jacek Trela

Prezes Helsińskiej Fundacji
Praw Człowieka

Danuta Przywara

⁷ Pismo dostępne pod adresem: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/05/20200521_115739.pdf